

HET BETOOG

JOS CLAESSEN

Jongens niet op achterstand

Met enige regelmaat duiken verhalen op over de achterstand van jongens in het onderwijs. Ook nu weer was het raak. Bron is een rapport van de Universiteit Twente en onderzoeks- en adviesbureau Oberon over de Evaluatie Wet Eindtoetsing PO (Primair Onderwijs) met in de marge de mededeling dat de scores op de CITO-Eindtoets in groep acht van het basisonderwijs al jaren afnemen en dat deze daling voor rekening komt van jongens en dat de laatste twee jaren meisjes hoger scoren dan jongens. Zo'n passage trekt de aandacht en leidt tot een reeks artikelen in de pers (o.a. in deze krant van 20 maart 2017, artikel 'Jongens? Meer fysiek onderwijs').

De constatering van achterstand is bevreemdend. Immers we weten al jarenlang, gebaseerd op solide onderzoek, dat in het basisonderwijs jongens en meisjes elkaar in balans houden.

Patroon

Kijken we naar de Eindtoets Basisonderwijs, die sinds 2015 omgedoopt is in Centrale Eindtoets, dan liggen de scores van jongens en meisjes vlak bij elkaar. De totaalscores van de jongens zijn meestal iets hoger; meisjes zijn beter bij lezen/taal en jongens bij rekenen/wiskunde/ruimtelijke oriëntatie. Dit patroon vinden we ook terug bij de grote cohortonderzoeken waarbij tienduizenden leerlingen van ruim 500 basisscholen gevolgd worden in hun onderwijsloopbaan. Na de basisschool neemt het verhaal

over het onderwijssucces van jongens en meisjes een andere wending en raken jongens wel op achterstand: minder diploma's in het hoger onderwijs, vaker doubleren in het voortgezet onderwijs enzovoort.

We hebben daarom zelf de scores op de Eindtoets van jongens en meisjes sinds 2008 t/m 2016 geïnventariseerd aan de hand van de rapportages van het CITO. Dat is dus negen maal een eindtoets. De eerste zeven jaar scoren de jongens iets hoger dan de meisjes en de laatste twee jaren staan de meisjes op voorsprong!

Verdampt

Bij nadere analyse verdampt evenwel de voorsprong van de meisjes.

De vroegere Eindtoets Basisonderwijs en de nieuwe Centrale Eindtoets kunnen niet met elkaar vergeleken worden en dat geldt dus ook voor de scores van jongens en meisjes. Er is geen bewijsgrond om jongens op achterstand te plaatsen.

Zo hebben basisscholen bij de twee laatste afnames - en dat zijn de bouwstenen voor de verhalen in de pers - de mogelijkheid om in plaats van de CITO-Eindtoets ook te opteren voor andere toetsen.

Andere argumenten waarom de twee toetsen niet met elkaar vergeleken kunnen worden: sinds 2015 moeten alle leerlingen in het basisonderwijs een eindtoets maken; de Eindtoets Basisonderwijs werd afgenomen begin februari en de Centrale

Wat ook opvalt bij zo'n verhaal over achterstand van jongens is dat de doos van Pandora met speculatieve verklaringen wordt opengetrokken.

Eindtoets pas in de tweede helft van april; ook de scores van de meisjes zijn dalende; de scores van de jongens en meisjes laten flinke uitschieters omhoog en omlaag zien; bij de overgang naar de Centrale Eindtoets is ook gesleuteld aan de inhoudelijke samenstelling van de toets; zo is het onderdeel Kaartlezen vervallen met ingang van 2015.

Speculatief

Wat ook opvalt bij zo'n verhaal over achterstand van jongens is dat de doos van Pandora met speculatieve verklaringen wordt opengetrokken: het is de feminisering van het basisonderwijs (86 procent vrouwen) met een dominante vrouwelijke cultuur waarop jongens afhaken; er ontbreken mannelijke rolmodellen; vrouwelijke leerkrachten hebben lagere verwachtingen van jongens; het onderwijs is te talig geworden enz.

Vreemd is dat verklaringen voor de latere achterstand van jongens die wel gebaseerd zijn op onderzoek, niet of nauwelijks vermeld worden: meisjes maken meer huiswerk; meisjes lezen meer; meisjes besteden minder uren aan gamen enz.

Jos Claessen is hoogleraar Onderwijskunde aan de Open Universiteit.

Reageren?
Jos.Claessen@ou.nl